

ב א מיי פייב מהל עין
 ב א מיי פייב מהל עין
 ג א מיי פייב מהל עין
 ד א מיי פייב מהל עין
 ה א מיי פייב מהל עין
 ו א מיי פייב מהל עין
 ז א מיי פייב מהל עין
 ח א מיי פייב מהל עין
 ט א מיי פייב מהל עין
 י א מיי פייב מהל עין
 יא א מיי פייב מהל עין
 יב א מיי פייב מהל עין
 יג א מיי פייב מהל עין
 יד א מיי פייב מהל עין
 יו א מיי פייב מהל עין
 יז א מיי פייב מהל עין
 יח א מיי פייב מהל עין
 יט א מיי פייב מהל עין
 כ א מיי פייב מהל עין

אין קרבנו בדרות. אלא קרבן קבוע בין עניים בין עשירים: תאמר
 במלכות. שאם ענין הוא מביא לפורים וא"כ גם לא נחמיר
 עליו להטעין תער ואין להקשות לפי מה שמסקינן דליף מלורע
 מקרא אחרתא שלל בניור [א] דהיינו בניורי דבסמון ולימ"ט זור במה
 נהאדל דאיכא למיפרך שכן אינו בשאלה
 או שכן שלל גופו טעון תגלתת:

היא תנא מעיקרא אמר ללמוד נזיר ממלורע אי אפשר שאין דנין
 כו'. אלמא דפשיטא ליה מילתא דמלורע הוה בתער: והדר אמר
 נילוף מדינא. מניור ומלואי בהלד השוה שבהן ומדינא נמי לא מלי
 לנילף משום דלית בה פירכא דרבנא שכן אין קרבנו בדרות

תורה אור השלם

1. והיה ביום השביעי יגלה
 את כל שערות את ראשו
 ואת זקנו ואת גבת עינו
 ואת כל שערות יגלה וכבס
 את בגדיו ורחץ את בשרו
 במים וטהר: ויקרא יד ט
 2. לא יקראו קריחה
 בראשם ופאת זקנם ולא
 יגלחו ובבשרם לא ישרטו
 ויקרא כא ה
 3. לא תקפו פאת ראשם
 ולא תשדוהו פאת אפאת
 ויקרא יט כו

נוסחת הריב"ן

6) הןקפא דכדמסין ויהי דקא
 בעי לנחוי מדינא ולא אפשי
 כו' דכדמדינא רבי אליעזר אהר
 גמיר לה מניור דלמקט:
 7) לאקפת רלש: א) ומסו:
 ז) ואמרינן א"י ס"ד:

הגהות הבה"ח

6) גמ' יהא חייב מ"ל ולא
 משחית פאת זקנו יבול
 לקטו: 7) רש"י ד"ה א"ל
 יהא וכו' מוקט ופאת זקנו
 דמסקי וכו' לא אפשר
 למילף משום דלית וכו'
 דכ"י אליעזר היה דגמיר:
 8) ר"ה דמלוי וכו' והלל כל
 שערו כתיב דוקא בבלי כל
 שערו במשמע אלא למי:
 9) ד"ה ומגן וכו' ופאת
 זקנם לא יגלחו יבול
 אפילו במספרים מ"ל גבי
 ישראל וכו' ויהא חייב וכו'
 וההוא גילוח וכו' וכן
 אישורו גבי מלורע דמתי
 הוא זו דהיינו מער שמעט לן
 וכו' אלא בתער הס"ד ואח"כ
 מ"ה ממאי דלמא:

גלוין הש"ס

גמ' במאי דלמא בו'
 במלוקט ויהינן: ממהו ל'
 הא עמה דקיימין לרבנן
 דמלקט וריטניו איט דרך
 גילוח דמלוי טעמא איט חייב
 אלא דהקפא. מלוי מלורע
 דכתיב וגלח מלוי במלקט
 וריטניו וימשי מוסי' להידי
 ריש טעמא דף ב' פ"ג והוה
 ליה למיפרך למגלח מלוי
 בתפסיים נמי מלוי קעביד
 וי"ע:

הגהות הבה"ב

1. והיה ביום השביעי יגלה
 את כל שערות את ראשו
 ואת זקנו ואת גבת עינו
 ואת כל שערות יגלה וכבס
 את בגדיו ורחץ את בשרו
 במים וטהר: ויקרא יד ט
 2. לא יקראו קריחה
 בראשם ופאת זקנם ולא
 יגלחו ובבשרם לא ישרטו
 ויקרא כא ה
 3. לא תקפו פאת ראשם
 ולא תשדוהו פאת אפאת
 ויקרא יט כו

אין קרבנו בדרות תאמר במלורע שקרבנו
 בדרות אמר ליה רבא בר משרשיא רבא
 האי תנא מעיקרא אמר ללמדו ממלורע אי
 אפשר שאין דנין קל מחמור להחמיר עליו
 והדר אמר גילף מדינא ומדינא נמי לא יליף
 אמר ליה ההוא אליבא דרבנן הא אליבא
 דר' אליעזר דרתנן ו'אינו חייב עד שילקטנו
 בתער ר' אליעזר אומר אפילו ליקטו במלקט
 וברהיטני חייב מאי מעמייהו דרבנן דרתניא
 יקטו מה ת"ל לפי שנאמר ופאת זקנם לא
 יגלחו יכול אפילו מצורע כן ית"ל וקנו ומגלן
 דבתער דרתניא ופאת זקנם לא יגלחו יכול
 אפילו יגלחו במספרים יהא חייב ת"ל ואלא
 יתשחית 6) יכול ליקטו במלקט וברהיטני יהא
 חייב ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו הא כיצד
 יאזיחו גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה
 תער מ'ממאי' דילמא לעולם אפילו ליקטו
 במלקט וברהיטני נמי מצוה קעביד והא
 קאתי לאשמועינן דאפילו בתער לא מיחייב
 עליה אמרי אי ס"ד כי עביד נמי במלקט
 וברהיטני שפיר דמי לישחוק קרא מיניה
 ואנא אמינא ומה גבי נזיר דאיסורא קא
 עביד אפ"ה מ'חייב הכא דמצוה לא כל שכן
 ותו

ליה גבי מלורע דמותר הוא זו היינו תער: א) מאי משמע לן מהכא
 דמלורע לא הוי אלא בתער דלמא לעולם אימא לך דלפני ליקטו
 במלקט וברהיטני שפיר דמי והאי דקתני זקנו מה ת"ל דלמא לאשמועינ'
 דלפני גילוח בתער לא מיחייב עליה משום פאת זקנם אלא יגלחו:
 ד'אי ס"ד דכי ליקטו במלקט וברהיטני שפיר דמי. ומתוך קעביד
 לישחוק קרא מיניה ולא ליכתוב זקנו ואמינא ליקטו במלקט
 וברהיטני שפיר דמי דמייתין לה מדינא: ומה גבי נזיר דאיסורא
 קעביד. כי מגלח בתער בתוך ימי מירות: אפילו הכי מיחייב:
 כי ליקטו במלקט וברהיטני דלמא לעיל וע"ה) לרבות כל המעבידין:
 הכא. דכי מגלח מלוי קעביד כדכתיב ויקרא יד) וגילוח את כל שערו:
 לא כל שכן. שכלל דבר מותר לגלח ואפילו בתער:
 ותו

ולאשמועינן דעשה דמלורע דמי לאו ועשה דהשחתת זקן כהניס זקנו
 לא מיחייב אלא בתער מכלל דמלורע תגלתתו אינו אלא בתער דלמא לאו כן זקנו למה לי: דבתער. כלומר מיוד השחתת זקן מנא להו
 לרבנן דלא הוי אלא בתער דמינה ילפינן תער למלורע: דרתניא ופאת זקנם אי יגלחו. כהניס כתיב: יכול לפני בתפסיים יהא חייב מ"ל
 ולא משחית פאת זקנו. כי ישראל כתיב ונתמספריים ליכא השחתה שאינו נוטל השער מעיקרו ושרטו: א"י לא תשחיתו יבול אפ"ה במלקט ורהיטני
 יהא חייב. שאף הם משחיתים השער מעיקרו: ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו. והם אינם קריינים גילוח שאינם רגילים לגלח בהם: הא כיצד יגלחו שיש
 בו השחתה הוי אומר זה תער. והאי שרל רחמנא במלורע א) איי נמי בקדושין¹⁰ גמרינן פאה פאה כהניס מישראלים. ופירך ממאי דתגלתת
 מלורע ליהא אלא בתער דלימא אפ"ה במלקט ורהיטני קרייניו מנזת גילוח וקרא דוקנו אלא לאשמועינן דלמא לא שילף [נתעב] הרשות
 בידו שרוא¹¹ [מחאה] עליו בעלמא בפאה דוקן הכא שרי ולא מיחייב. ומשי אמרי¹² כלומר [על כרחין] זקנו דכתיב [ה] דזוקוס¹³ לגלח ולעשות בתער
 ולא דכר אחר דאי ס"ד כי עביד נמי במלקט ורהיטני שפיר דמי לישחוק קרא מיניה דלמא לאו דהשחתה בידו דלמא לאו דהשחתה בידו זקנו
 להא לאו צעי קרא דוקנו דרשות ידעין מקו': ה"ג ומה מיר כו' הוה מני למפרך דבהן מלורע לא אחי שכן ריבה הכתוב [בהן] מלות ימימות
 וכה"ג פריך ככל דוכתי ולכן לא ילדיה עשה דמלורע לאו דכהניס ועוד מה לנזיר שכן לאו גרידא דדמי לאו דהקפא תאמר כהניס דאיכא לאו
 ועשה לאו דהשחתת זקן ועשה¹⁴ לכ"ג דעיקר אפירכא אחרונה סמין דפריך מרשב"ל: ה"ג ומה נזיר דאיסורא קעביד. ואפילו נזיר טהור
 חוטא קתא דלמא פ"ק דגדרים (דף י.) ולעיל בפ' שלישי (דף יט.) ועוד דמניור טמא קא יליף שגם הוא תגלתתו כבוד בתער דמשמע דסמון
 דגמרינן טהור טעמא דטמא מטהור ואפ"ה תגלתת מלורע דמי לאו דהקפא א' דכדכתיב ליה דהקפא כל תגלתת שמה דהקפא ועלמ'ס
 מיחייב פ"י מיחייב לגלח כל ראשו ולדמות לאו דהקפא מלורע דמזוה לא כל שכן: ד'מצוה. מלות המקרא תגלתת¹⁶ ולא צוה לו ע"י שום
 איסור לכ"ש שגלתתו דמזוה חזקה לאו דהשחתה ואי קשה מה לנזיר שכן קרבנו טעון לחם כדפ"ל וי"ל דלא דמי דודאי לעיל דבעינן להטעין תער
 למלורע ולא שאר משחיתים פריך שפיר א' דמ"ה¹⁷ בניור דין הוא שיהא טעון מער לתגלתתו שמו כן חומרל אחרת זו שקרבנו טעון לחם אבל
 הכא דלא בעינן למילף להטעין תער במלורע מתגלתת דמזוה רק שרשות יהיה בידו להעבירו בתער כמו בשאר משחיתין ולא¹⁸ שייכא כלל
 ההיא פירכא דלא בעינן למילף חומרא מניור אלא מכל מקום תימה הוא והא הך סוגיא לרבנן ב) [והרין] מוכח דלרבנן פשיטא להו
 תער בתגלתת¹⁹ דמלורע מקמי דידעין ליה בניור דקאמר בצרימא לעיל ללמוד מלורע אי אפשר כו' אלמא דמלורע פשיטא להו

זקנו וי"ל דמשע. מינת דמסמך. וי"ג דמיקתנא דליכא לנימיר קרא סממא מינין בין בישראל בין כהניס כ"ל: ז) ד"ה
 לא בלד וכו' והאי שרל רחמנא במלורע א) איי נמי בקדושין. מינות לא נמי בקדושין. וי"ב כהן נמי מלורע כ"ל: ח) ד"ה
 ומשי אמרי כלומר על כרחי זקנו דכתיב כ"ל: ט) א) ואפ"ה תגלתת זקנו דמי לאו דהקפא כ"ל: ז) ד"ה דמזוה
 וכו' פריך שפיר ומה לנזיר וכו' כ"ל: ב) בא"ד והא הך סוגיא לרבנן והרי. מינת והי נמקא וי"ב הכי מוכח דלרבנן פשיטא
 להו תער בתגלתת כ"ל:

הנהגות התוספות

1. ז"ל היינו מוקטו דבסמון.
 2. כתיב נזיר נמקא.
 3. ז"ל כ"ל למילף.
 4. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 5. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 6. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 7. מינות מקרא קמח
 8. ז"ל ומגן דבתער.
 9. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 10. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 11. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 12. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 13. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 14. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 15. מינת
 16. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 17. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 18. ז"ל כתיב מלורע וכו'.
 19. ז"ל כתיב מלורע וכו'.

מוסף רש"י

דנין מה ת"ל. והלא שער
 זרע ככלל כל שערו הוא לקטו
 1. ופאת זקנם. כהניס
 2. כתיב ויבמות ה. ת"ל זקנו.
 3. ל' צות זקן כתיב מלורע דלמי
 4. עשה דמי לא תעשה (סו)
 5. ד'אחי עשה דמלורע וגלח את
 6. כ שערות לאו אפ"ה זקנו
 7. ו'אחי עשה דלמי וכו'.
 8. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 9. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 10. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 11. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 12. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 13. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 14. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 15. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 16. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 17. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 18. ד'אחי עשה דלמי וכו'.
 19. ד'אחי עשה דלמי וכו'.

פ"י הרא"ש

ה ר"ס או בני יונה: תנא
 1. ויקרא [אמר ללמדו
 2. מצורע אי אפשר. אלמא
 3. קמי דפשיטא ליה דנזיר כתיב
 4. ה"ה פשיטא ליה במצורע:
 5. דכתיב מלורע נזיר מצורע:
 6. וזר אמר גילף מדינא מצורע
 7. וזר ובידנא גופא לא קרייני
 8. ליה אליבא דרבנן: ב) אמר
 9. ד'על דפשיטא ליה תער במצורע רבנן היא דכדכתיב מלורע נזיר וכו' ואלא קא ליה דינא ר"ה היא
 10. ד'בן ואינו חייב עד שילקטנו בתער. וכו' והשחתת פאה וכו' במלקט. כלי אחרות שקורין מילויא במצורע כתיב
 11. ב' חתורין: מ"ש דרבנן הוא כלומר אכתי מנא דעי' ולרבנן גילוח מצורע בתער: דמינת זקנו מה ת"ל. במצורע כתיב
 12. לא חת את כל שערו ואת זקנו ויכין דכתיב כל שערו לפה הוצרך לפרש זקנו. לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו גבי כהניס
 13. יד'אף כתיב מצורע כן לא יגלחו זקנו ת"ל וקנו דעשה דמצורע ורחה לא יגלחו ועשה דקדושים חתין. ואיני דאין עשה
 14. ד'הא לא תעשה ועשה בעלמא הכא דחי כדאמר בריש יבמות דשאני הכא דהוי לא תעשה ועשה שאינו שוה בכל דהשחתת
 15. זין לא שייך כהניס. ומדאיטורין זקנו לומר דרחה לאו דהשחתת זקן דאינו חייב עליו אלא בתער מכלל דגילוח מצורע נמי אינו אלא בתער:
 16. ב'אחא אתא. ובתפסיים לא מקרי השחתת דאין השער ניטל מעיקרו: יכול אף במלקט וברהיטני משחיתין זקנו מעיקרו ת"ל לא יגלחו והאי לא מקרי גילוח.
 17. לישראלים שפירי בתער שוה מותר בעלמא משום השחתת זקן במצורע לא מיחייב עליה. אמאי אי ס"ד אי עביד במלקט ורהיטני שפיר דמי וקרא לא אחא אלמא למימר דחיה תגלתת מצורע איסור השחתת זקן: א"כ לישחוק קרא מיניה ואנא אמינא ומה
 18. נזיר דאיסור קא עביד. דאפי' נזיר טהור חוטא כדמפרש פ"ק דגדרים כנזיר רשעים נזיר כויו. וי"מ דמניור טמא יליף שגם תגלתתו בתער דלקמן בשמעתין ותגלתתו כו' ע"י איסור ואפ"ה מיחייב לגלח ראשו בתער ורדחי לאו דהקפא דסבירא לן השתא הקפת
 19. בעל הראש מהתלמא חקפה: הכא דמצורע קא עביד שאין שום איסור בתגלתת מצורע לא כל שכן. שגלתת מצורע דרחה לאו דהשחתת זקן ואיני דגבי נזיר א"כ בלא דחיה ובמצורע אפשר לא משמע ליה לפלוגי:

גבי ישראל כתיב ורלפינן כהניס וישראל מהררי
 ב'אחא אתא. ובתפסיים לא מקרי השחתת דאין השער ניטל מעיקרו: יכול אף במלקט וברהיטני משחיתין זקנו מעיקרו ת"ל לא יגלחו והאי לא מקרי גילוח.
 לישראלים שפירי בתער שוה מותר בעלמא משום השחתת זקן במצורע לא מיחייב עליה. אמאי אי ס"ד אי עביד במלקט ורהיטני שפיר דמי וקרא לא אחא אלמא למימר דחיה תגלתת מצורע איסור השחתת זקן: א"כ לישחוק קרא מיניה ואנא אמינא ומה
 נזיר דאיסור קא עביד. דאפי' נזיר טהור חוטא כדמפרש פ"ק דגדרים כנזיר רשעים נזיר כויו. וי"מ דמניור טמא יליף שגם תגלתתו בתער דלקמן בשמעתין ותגלתתו כו' ע"י איסור ואפ"ה מיחייב לגלח ראשו בתער ורדחי לאו דהקפא דסבירא לן השתא הקפת
 בעל הראש מהתלמא חקפה: הכא דמצורע קא עביד שאין שום איסור בתגלתת מצורע לא כל שכן. שגלתת מצורע דרחה לאו דהשחתת זקן ואיני דגבי נזיר א"כ בלא דחיה ובמצורע אפשר לא משמע ליה לפלוגי:

שלשה מינין פרק ששי נזיר

מא

עין משפט
נר מצוה

נח א מיי פ"ג מהל
לית הל' ופ"ו מהל
מירת הלכה ע"ו:
נב ג מיי פ"ו מהל
מירת טס:
ג מיי פ"ו מהל
טומאת לעט הל' א
פנח ענן ע"ו ר"ל

חוררה אור השלם

1. וקרה ביום השביעי
יגלה את כל שיערו את
ראשו ואת זקנו ואת גבת
עיניו ואת כל שיערו
יגלה וכבס את בגדיו
ודחץ את בשרו במים
וקרא י"ט
2. כל ימי נדר נזרו תער
לא יעבר על ראשו עד
מלאת הימים אשר יזיר
ל"ק קריש ויקרה גדל פרע
שער ראשו: כמבדו ה
3. לא תקפץ פאת
ראשכם ולא תשחית את
פאת זקנכם: ויקרא י"ט כו

מוסף רש"י

אם אהרן יכול לקיים את
שניהם. כגון אן דפסקן
בפנין מקיים עשה דלית
ולא דלכלא (תוס' ת"ח).
ואם לאו. כגון מלכת זלי
אפשר כגל שפסקן. יבא
עשה. דלית ויתמה את
לא תעשה (שם). ראשו מה
ת"ל. כדלעיל למעלה ע"ל
קאי (תוס' ת"ח). יבול אף
נזיר מצורע כן. כשנתה
מלמעלה כחן ימי נזירותו
לא יעזיר מעל על ראשו
(יקמו ת"ח).

פי' הראש

והו א ס"ד אי עבד
במלקט ובריהמי מצוה
קא עבד מולא כתיב
תער כר"ל. כלומר אי
לאו עיקר מצוה בתער
לא דחי לאו דהשתחת
זקן כיון דאפשר לקיים
שניהם כדלעיל דאמר כל
מקום שהיה מוצא עשה
ול"ת אם אהרן יכול לקיים
שניהם מוטב ואם לאו
יבא עשה וידחה את ל"ת.
אלא ע"כ מדאצט זקנו
לומר דדחי אף לקיים
מצוה תגלחת מצורע
אלא בתער. ור' אליעזר
מאי טעמא מהיכא יליף
התגלחת מצורע בתער
דמוקדן לא מצי למילף
הדשתחת זקן שייכא אף
בשאר מעבירין: ראשו
מה ת"ל מאחר דכתיב
במצורע כל שערו מה
הוצרך לפרוש ראשו. יכול
אף בניור מצורע כן. לא
יגלה ראשו: ת"ל ראשו
ולק ירש פ"ב נזירים
דייק תלמודא אמאי לא
מוקמינן ראשו למדחי לאו
הקפת ראש כל אדם דלית
ביה אלא לאו נזירא ומ"ל
לאוקומי לנזיר דאיכא תרי
לאוי. ומדאצטרך ראשו
למדחי לאו נזיר אלא
תגלחת מצורע דוקא בתער
דריא לא מייחייב בניור
בשאר מעבירין: למימרא
אפילו בתער. אם ירצה
דמי כיון דהוה ביה. כיון דמוקדן
דעיניו תגלחת מצורע בתער: מבעי להו למדחי לאו דהקפת.
יכול אף מצורע כן ונקיים קרא דכל שערו היכי דנמרטו פאות ראשו.
והיפוי לי מוקדו דשמעין מנייה דעשה דוחה את ל"ת: צריכי
דאי כתיב זקנו ולא כתיב ראשו הי"א הקפת כל הראש לאו שמה הקפת.
דעיקר איסור הקפת בנוטל פאות הראש ומניח שאר דהיינו משהו צדיע
לאחוריו אוניו להכי כתב רחמנא ראשו למידק

לרצון דטעון תער לתגלחתו ב' (נזיר) והכא אי לאו ק"ו דמנזיר לא
אמי (לכהן) תער מצורע ו"ל דלפילו לא קיס לוי דמנזיר נזיר תער
מ"מ שפיר ילפינן ק"ו מנזיר דדמי תגלחת ידידיה דהקפת הראש
דאיכא זהו לאו בזמקף במספרים כדמשמע בזמקף מצורע לאו כל
שכן שיהא מותר לגלח אף בתער

ידחה לאו דהשתחת זקן אלא ע"כ
קרא דזקנו אהא להטעינו תער ולא
משחיתים אחרים: ותו אי ס"ד כי
עבד במלקט ורהימי. דקיים מצוה
גילוח ע"כ קרא דזקנו לא אהא למימר
דמזי עבד בתער מדלח כתיב תער
פירוש זהדיח דמזעי לן למימר
כדכדכ"ל דאסור לעשות ולגלח בתער
הואיל ויכול לקיים שניהם שגילה
במלקט ורהימי או במספרים ולא
ידחה לאו דהשתחת זקן והיה לה"ס
לומר לא שריען תער מדלח כתב תער
אלא הש"ס קרי הלישנא דנזיר לישנא
קלינא ורגיל כזמה מקומות לקצר
לשגו אלא ע"כ קרא דזקנו אהא
לקוצנו חזרה ולהטעינן תער למצורע
לנא ילא די תגלחתו אלא בתער:
ורבי א"ע. דלמר אפילו ליקטו
במלקט ורהימי חייב [בפלאות]
דזקן ומחייב בפאות דזקן אפילו בשאר
משחיתין ושפיר אלטרך זקנו דמנזיר
דדמי לאו דהשתחת זקן והיינו נמי
בשאר משחיתין מנח ליה תגלחת
דמנזיר דדוקא בתער יליף לאו
מראשו: ראשו מת"ל. ראשו
דכתיב במצורע והלא כבד כתיב
כרישא דקרא יגלה את כל שערו את
ראשו ואת זקנו מת"ל לפי שנאמר גבי
נזיר תער לא יעבור על ראשו וכל שער
דקרא בשאר גופו ע"כ דאין לומר דעשה דוגילת דמנזיר דחי לאו
תעשה דנזיר דתער לא יעבור על ראשו ועשה דגדל פרע שער דראשו
ת"ל (שער) ראשו מיותר דאף נזיר ומצורע חייב לגלח בתער והאי דלא
מוקי ר"א ראשו כדלעיל דכל אדם ולא בניור ולמדחי [לאו] דהקפת
[גרידא] אי משום דס"ל הקפת כל הראש [לא] שמה הקפת אי משום
דעשה דחי לא תעשה [גרידא] נפקא לר"א מגדילים כדבסמוך א"כ
ראשו לא אינטרך אלא לראשו דנזיר אע"ג דאיכא לאו דתער לא
יעבור ועשה גדל פרע דחי להו עשה דוגילת מיתורא דראשו דכתיב
במצורע והשתא נפקא ליה לר"א תער במצורע מנזיר דמזיר דאסור
בניור להעביר תער על ראשו הטעין במצורע לגלח בתער והיינו
דקא מהדר כדרישא דלעיל (דף מ:). למילף תער במצורע מליים
ונזיר מן דינא ולא אמי ליה וצריך הוא לומר מה מראשו [דנזיר] ועלום
מנזיר ילפינן למצורע דטעון תער וס"ל לר"א דנזיר לא לקי אלא
בתער דוקא כר' יוחנן דלעיל הילכך מידי דאסור בניור דהיינו תער
הטעין אלא במצורע כדמשמע [דאין] על שאר מעבירין נמי לילקי
בניור אכתי לא ידעינן תער במצורע דאיכא למימר קרא דראשו לשאר
מעבירין: ופ"ר דלעיל דלמא אפילו במלקט ורהימי נמי מצוה
קעבד במצורע וכ"ס למה לי למישרי דאפילו בתער דס"ד כו' גבי
מצורע נמי ליחייב כלומר גם כשהיה הנזיר מצורע ד' קמ"ל ומשני אי
ס"ד כי עבד במלקט ורהימי מצוה קעבד במצורע מדלח כתיב היתר

ימי נזירותו יכול אף נזיר [מצורע] כן יהא אסור לגלח וכל שער
דקרא בשאר גופו ע"כ דאין לומר דעשה דוגילת דמנזיר דחי לאו
תעשה דנזיר דתער לא יעבור על ראשו ועשה דגדל פרע שער דראשו
ת"ל (שער) ראשו מיותר דאף נזיר ומצורע חייב לגלח בתער והאי דלא
מוקי ר"א ראשו כדלעיל דכל אדם ולא בניור ולמדחי [לאו] דהקפת
[גרידא] אי משום דס"ל הקפת כל הראש [לא] שמה הקפת אי משום
דעשה דחי לא תעשה [גרידא] נפקא לר"א מגדילים כדבסמוך א"כ
ראשו לא אינטרך אלא לראשו דנזיר אע"ג דאיכא לאו דתער לא
יעבור ועשה גדל פרע דחי להו עשה דוגילת מיתורא דראשו דכתיב
במצורע והשתא נפקא ליה לר"א תער במצורע מנזיר דמזיר דאסור
בניור להעביר תער על ראשו הטעין במצורע לגלח בתער והיינו
דקא מהדר כדרישא דלעיל (דף מ:). למילף תער במצורע מליים
ונזיר מן דינא ולא אמי ליה וצריך הוא לומר מה מראשו [דנזיר] ועלום
מנזיר ילפינן למצורע דטעון תער וס"ל לר"א דנזיר לא לקי אלא
בתער דוקא כר' יוחנן דלעיל הילכך מידי דאסור בניור דהיינו תער
הטעין אלא במצורע כדמשמע [דאין] על שאר מעבירין נמי לילקי
בניור אכתי לא ידעינן תער במצורע דאיכא למימר קרא דראשו לשאר
מעבירין: ופ"ר דלעיל דלמא אפילו במלקט ורהימי נמי מצוה
קעבד במצורע וכ"ס למה לי למישרי דאפילו בתער דס"ד כו' גבי
מצורע נמי ליחייב כלומר גם כשהיה הנזיר מצורע ד' קמ"ל ומשני אי
ס"ד כי עבד במלקט ורהימי מצוה קעבד במצורע מדלח כתיב היתר

והו אי ס"ד רכי עבד. מצורע במלקט ורהימי שפיר דמי זקנו
התיר תער הוא דלמא אדרבה מדלח כתב ביה תער (ה) הוא אמר
דבתער לא מישתרי כלל מדלח כתיב תער מצורע ואמירא לך כר"ל
דלמר כל מקום שאתה מולא כו' ה"ג במצורע יגלה במלקט ורהימי

וליהו מקיים וגילת את כל שערו וקא
(ה) מוקים ללא תעשה דופסת זקנס לא
יגלחו בתער דלא אסרה תורה (ה) הקפת
הראש אלא בתער שמע מינה דלמי
אלטרך זקנו למישרי תער במצורע
ולמימרא דבתער אין צמדי אחרינא
לא דומיא (ה) דהקפת ראש דקאמי ליה
עשה דוגילת את כל שערו ודחי ליה
לאו (ה) דהקפת לפי שאינו יכול לקיים
את שניהם. ור"א אית ליה ג"ס וקסבר
מלקט ורהימי נמי עבדי גילוח והו
נמי גילוח שיש צו השחתה ומש"ה כי
ליקטו במלקט דבתער אין צמדי אחרינא
חייב וה"ג מפרש במסכת מכות בפרק
אלו הן הלוקין (ס): ור"א מאי טעמא.
כלומר הואיל ומוקמת להא דחי לעיל
דמצורע יליף מדינא כר"א דבתער
אין צמדי אחרינא לא מאי טעמא אי
מדינא לא איכא למיפרכ דלעיל (ט) מה
להכי הוה שבהן כו': יליף מראשו.
דכתיב לגבי מצורע וגילת את כל
שערו ואת ראשו: ראשו מה ת"ל.
והלא כתיב שערו וראשו כגלל שערו
הוא אלא לפי שנאמר גבי נזיר תער
לא יעבור על ראשו (ו) ת"ל וגילת את
ראשו בתער כמו שאמרתי לך גבי נזיר
ור"א סבר לה כרבי יוחנן דלמר לעיל
(דף נטו): דגבי נזיר לא מייחייב אלא
בתער ובצמדי אחרינא לא (ה) ה"ג האי
דאסרי גבי נזיר מישתרי גבי מצורע
ומאי דלא מייחייב ליה גבי נזיר כגון מלקט ורהימי לא שרי במצורע:
וכ"ס תער למה לי. וכי תימא למה לי למיכתב במצורע ראשו לילקי
מתער לא יעבור על ראשו האמור לגבי נזיר למישרייה במצורע דאפילו
בתער לא הוילא וגבי נזיר כו'. לא לעולם אימא לך דמצורע בתער
אין במלקט ורהימי לא דחי ס"ד דכי עבד במלקט ורהימי מצוה
קעבד (ה) הוא אמירא דבתער כלל לא משום דלא כתיב ביה תער
וכד"ל כו' והכא (ו) כיון דאפשר לו לקיים את שניהם עבד במלקט
וריהימי לקיים מצוה עשה דוגילת את כל שערו וילקיים נמי לא
תעשה דלא יעבור תער דלא אסרה תורה (א) הקפת הראש אלא בתער
ואמירא דבתער כלל לא קמ"ל אלא לאו שמע מינה (ה) דאלטרך ליה
ראשו למישרי תער בניור מצורע למימרא דבתער אין מלקט
וריהימי לא ומש"ה אחי עשה דוגילת את כל שערו ודחי לאו
דמנזיר לא יעבור על ראשו לפי שאין אהא יכול לקיים את שניהם
דמצורע שגילה במלקט ורהימי לא עשה ולא כלום: (ט) ר"א לא מצי
יליף במצורע בתער ולא במלקט ורהימי מוקדו דהקפת משום
דקסבר ר"א גבי הקפת דאפילו ליקטו במלקט ורהימי חייב דבתער
דמי ורבנן נמי לא מצי לילפי מצורע בתער ולא במלקט ורהימי
מראשו דנזיר משום דקסברי גבי נזיר כי גילה במלקט ורהימי
חייב דבתער דמי כדאמרין לעיל [מ]. לרבות כל המעבירין: להכי כסב
רחמנא ראשו. לאשמועינן דאפילו הקפת כל הראש שמה הקפת:

תער בפירוש לא? לדחי עשה דמצורע לא תעשה דנזיר שפיר דמי זקנו
ואגו אמירא ומה נזיר דאיסורא קעבד כו' וי"ל דהכא איכא למימר דשאני נזיר
דליכא אלא חד לאו דהקפת ראש ולכן דחי ליה
תגלחתו דנזיר אכל נזיר מצורע אית ביה תרין לאוין לאו דנזיר דתער לא
יעבור ולא דמנזיר דתער לא יעבור ולא דהקפת הראש ולכן לא ידחה עשה
דמצורע לעיל
תרי לאוין ועוד עשה דגידול פרע ועוד מירך ה"ס דלמאי דבעי למימר פרק ב' נזירין
[למן דף נה]. אהך כרישא דראשו דהקפת כל הראש
לא שמה הקפת אפילו חד איסורא ליכא בניור כמקום פאת הראש וליכא למימר ק"ו
מנזיר דהתם ליכא תו שום דחיה: ור"ב. דנפקא
להו דתגלחת מצורע בתער מוקדו דלעיל ראשו למה לי דבשלתא לר"א
אלטרך ראשו למימר ק"ו מנזיר דדמי תגלחת ידידיה דהקפת הראש
למה להו ראשו: מייבניא הוה צמדי אף דהקפת אף במצורע שאין נזיר
דאלטרך קרא לומר דחי לאו דהקפת: רתניא א תקיפו פאת
ראשכם יבוא אף מצורע כן. והא דכתב וגילת את כל שערו ואת זקנו
מת"ל לפי שנאמר גבי נזיר תער לא יעבור על ראשו וכל שער דקרא בשאר
גופו ע"כ דאין לומר דעשה דוגילת דמנזיר דחי לאו תעשה דנזיר דתער
לא יעבור על ראשו ועשה דגדל פרע שער דראשו ת"ל (שער) ראשו
מיותר דאף נזיר ומצורע חייב לגלח בתער והאי דלא מוקי ר"א ראשו
כדלעיל דכל אדם ולא בניור ולמדחי [לאו] דהקפת [גרידא] אי משום
דעשה דחי לא תעשה [גרידא] נפקא לר"א מגדילים כדבסמוך א"כ
ראשו לא אינטרך אלא לראשו דנזיר אע"ג דאיכא לאו דתער לא יעבור
ועשה גדל פרע דחי להו עשה דוגילת מיתורא דראשו דכתיב במצורע
והשתא נפקא ליה לר"א תער במצורע מנזיר דמזיר דאסור בניור להעביר
תער על ראשו הטעין במצורע לגלח בתער והיינו דקא מהדר כדרישא
דלעיל (דף מ:). למילף תער במצורע מליים ונזיר מן דינא ולא אמי ליה
וצריך הוא לומר מה מראשו [דנזיר] ועלום מנזיר ילפינן למצורע דטעון
תער וס"ל לר"א דנזיר לא לקי אלא בתער דוקא כר' יוחנן דלעיל הילכך
מידי דאסור בניור דהיינו תער הטעין אלא במצורע כדמשמע [דאין] על
שאר מעבירין נמי לילקי בניור אכתי לא ידעינן תער במצורע דאיכא
למימר קרא דראשו לשאר מעבירין: ופ"ר דלעיל דלמא אפילו במלקט
וריהימי נמי מצוה קעבד במצורע וכ"ס למה לי למישרי דאפילו בתער
דס"ד כו' גבי מצורע נמי ליחייב כלומר גם כשהיה הנזיר מצורע ד' קמ"ל
ומשני אי ס"ד כי עבד במלקט ורהימי מצוה קעבד במצורע מדלח כתיב
היתר

נוסחת הריב"ן

(א) מקיים נמי: (ב) יכול אפילו
נזיר מצורע כן אלא יעבור
מעל על ראשו ת"ל כו':
(ג) מדאלטרך:

הגהות ה"ח

(א) רש"י ד"ה ומו א וכו'
מדלח כתב ביה תער אמירא
כ"ל ומינה הוה נמחק:
(ב) ר"ה ראשו וכו' וה"ב
ההוא גילוח דאסרי גבי
נזיר: (ג) ד"ה כרישא וכו'
מזה קעבד אמירא כ"ל
ומינה הוה נמחק:
(ד) אמיר והכא נמי כיון
דאפשר וכו' דלא אסרה
תורה בניור אלא בתער
ואמירא דבתער כלל לא אלא
לאו כ"ל ומינה קמ"ל
נמחק: (ה) אמיר וכו'
אליעזר לא מצי יליף
דמצורע וכו' המעבירין
הס"ד ואחרי מ"ה הנה
האי ראשו וכו' מן מוקדו
הס"ד ואחרי מ"ה להכי
כתב וכו' הקפת הס"ד:

גליון הש"ס

גמ' בר"ל דרס"ר. עין
משנת שאנת אריה ס"ו:

הגהות מהר"ב

רנשבורג
[א] רש"י ד"ה כרישא וכו'
דלא אסרה תורה הקפת.
מ"י הקפת נמחק וכו'
גילוח. א"ת הע"ש:
[ב] תוס' ד"ה (דף הקודם)
דלעיל דנזיר נמחק.
לתגלחתו כגל מיר כ"ל:
[ג] ד"ה ומו א וכו' דחי
ולא ידחה לאו דהשתחת זקן
ומש"ה הוה כ"ל:
[ד] ר"ה ופ"ר דלעיל וכו'
י"ל ידחה לאו דהשתחת זקן
ומש"ה הוה כ"ל:
קמ"ל כאן הס"ד ואחרי
מ"ה ומינה וכו' מדלח
כמו היתר מעל בפירות.
נ"ב ע"י א"ת:

הגהות התוספות

1. צ"ל לן. 2. צ"ל ממ"ל
ראשו. 3. צ"ל שערו.
4. חיתב דנזיר נמחק.
5. צ"ל דמ"ל. 6. כגון ארע
טעות התגלחתו והשתמו
כמה חיות דכפוסים שלטו
ונ"ל מדלח כתיב תער
כדכדכ"ל כלומר יאכר לו
לגלח בתער כיון דלא כתיב
היתר מעל כו'. כן הוא
בפ"ו. 7. כפ"ל וכו'. 8. צ"ל
במקף.

שלשה מינין פרק ששי נזיר

מב.

עין משפט
גר מצוה

(א) הוי"ו ג: חולין י"ט. ע.
גדה כתיב. (ב) סנהדרין י:
וה"ל (ג) ב"ק ק"ה. (ד) שבת
נ: פ"א. (ה) ט"ס ט"ז. (ו) ש"ס
(ז) ט"ז. (ח) ט"ז. (ט) ט"ז. (י)
ט"ז. (יא) ט"ז. (יב) ט"ז. (יג)
ט"ז. (יד) ט"ז. (טו) ט"ז. (טז)
ט"ז. (יז) ט"ז. (יח) ט"ז. (יט)
ט"ז. (כ) ט"ז. (כ"א) ט"ז. (כ"ב)
ט"ז. (כ"ג) ט"ז. (כ"ד) ט"ז. (כ"ה)
ט"ז. (כ"ו) ט"ז. (כ"ז) ט"ז. (כ"ח)
ט"ז. (כ"ט) ט"ז. (ל) ט"ז.

הנהגות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה גילוח
אין לאן שער אין כהן.
תלמי' וי"ב כפרק הנזיר
קמח דף קה גרס שער
אין באן גילוח אין
כאן: (ב) רש"י ד"ה אמר
ר"ב אלא וכו' עשה ולא
כלום: (ג) ד"ה מחבו ה"ל
עם ד"ה דמדי וכו'
מכיון הבאין כאלה:
(ד) ד"ה מהו וכו' ולא
כלום דלאו כמאן:
(ה) ד"ה גילח עשה
שערה וכו' ומגלח שערה
שערה ולהשא: (ו) ד"ה
א"ל אי אמרת גילוח אמר
כאן משמע דמי ליה נמי
שער ככהן הא
קאמרת שיער אין כאן
הש"י:

הנהגות מהר"ב רנשבורג

(א) גמ' זאת אומרת רובו
ככולו מדאורייתא. דכל
התורה כולה רובו ככולו
ולת היכא דגלי רחמנא
להקפיד על כולו ועי'
הרומז דף ק"ב אמר ר'
יונתן מהם שיער וכו'
ובמחזורי הורה גבר סג
וע"ה ודוק: (ב) שם אכל
לא טורק אהלו לרבנן. ר"ב
עי' ח"מ: (ג) רש"י ד"ה
דמדי נזיר טמא וכו' עד
סופו. ר"ב עי' ח"מ:
ד"ה אמר ליה וכו' נמי
שם שיער ככהן. ר"ב הא
קאמרת אין שיער כהן
כ"ל פ"ל ח"מ: (ד) תוב ד"ה
אמר מהו וכו' דבעמ"ל
קיימי מיהו פלח זקן. ר"ב
עלה וכו' היטו ר' יוסף וכו'
תנינא. ר"ב עי' ח"מ:
ז"ה מיר שגילה וכו' לא
גילוח וכו' פ"ל: (ה) ד"ה
אמרו שעה וכו' שעה
לגלח שיער ר"ב רש"י ח"י
שיער הי"ב רש"י נחמק.
ווי"ב ליכא שיעור גילוח
כ"ל ח"מ: (ו) בא"ד
השאה מיהא שיער אין
כהן. ר"ב כהן ממחיל
הדיבור ח"ל ח"מ:
(ז) בא"ד נכופו שיער אין
כהן. ר"ב וכו' דיבור אחד
עם שלחמיו. ח"מ:

מוסף רש"י

וגילוח אחת. תמסמס
שער, ונשרה השני מהו.
הו גילוח או לא (ב"ק ק"ה).
גילוח שערה שיערה.
גילוח על המעיות אחת
אחת, קא מיעביד ליה.
במתי, לומר הא והאי
גילוח כיון שזכר שעה
לגלח האי שער הוא כיון
שער גילוח וגילוח אחת
וע"ה שפיר שניה גילוח

הא גדילים העשה לך. וקא דמי לאו דלא תלכס שעטנו: אמר רב
אחא ברבי דרב איקא. מדקמתי או ששיירו שתי שערות לא עשה
(ב) כלום זאת אומרת דרוכו חסוד ככולו מדאורייתא למדכס כל
וגילוח את ראשו ציוס השביעי ולא מיעטיק ליה (א) למיכס ציוס
השביעי יגלחנו (ג) לומר דלא חשיב

גילוח עד לזיכא כולו שיער מגולח
מכלל מדאורייתא ליה קרא לאשמועינן
דליגלח כולו דלי לאו האי קרא היה
אמינא דכרוכו סגי ליה דרוכו ככולו
לאורייתא: האי ציוס השביעי יגלחנו
בזויר טמא הוא דכתיב אבל בזויר
טהור לא כתיב אלא וגילוח את (ג) שער
ראש נזיר דלא משמע ליה הכי: מסמו
על כמערכא. אלא אתקפתא
דר' יוסי בר' חנינא: (ג) (ד) **דמדוי נזיר**
טמא דכספר מנלן מנויר טהור ויף.
(ד) מדכתיב ציה תער אי לרבי כדלית
ליה ולת"ק כדלית ליה ודלעיל (ה) וה"ה
נמי דליתי נזיר טהור מנויר טמא מה
נזיר טמא (כ"ו) והכל הוא דגלי רחמנא
כולו הא בעלמא רובו ככולו וכדכר
אחא ברבי דרב איקא. ואת יגמר
מיינה הא לא אפשר משום דהו להו
נזיר ומזרע שני כמזין כאלה: ולמה
ראשו וזור וגילוח. נמי לאותן ב'
שערות: מסו. מי אמרין כיון
דמעיקרא כי שיער אותן שתי שערות
לא עשה ולא כלום השתא נמי כיון
דהדר ולמה לא עשה ולא כלום
(ו) דכמאן דמגלח שתי שערות
(ז) מעיקרן דמי ומעכ"ל או דלמא כיון
דשחמא קא מיעלג להו להאי דהדר
נמא לא חיישין ולא מעכ"ל: **גילוח**
שערה (ח) קמיעיבא ליה לרבא. שפירא
דכיון דגילוח את כל ראשו לרב מהך
ב' שערות דכי הדר גילוח אחת מהן
ונשרה חזירתה שפיר (י) דקאזיל ומיעלג
כי חזרתה כמאן דאזיל ומגלח (י) שערו
ולהיא דנשרה מאי הוה ליה למיעבד:
אלא אימא נשרה אחת וגילוח אחת
קמיעיבא ליה. מי אמרין כיון דכל
שערו גילוח חזן משער אחת שפיר
דמי דהא לא שיער שתי שערות בלא
גילוח או דלמא כיון דמעיקרא שיער
לו שתי שערות לאו כלום עבד וכי
חזר וגילוח אחת לאחר נשירתה
דחזרתה נמי לאו כלום עבד דכיון
לגלח הוה השתא דראשו אלא שערה
אחת לא איקרי גילוח וכשנו שתי
דמי דכי היכי דאם גילוח ושייר
שערה אחת שפיר גילוח דשערה
כנטולה דמי הכי נמי כי נשרה אחת
משעת השירותה הויא חזרתה
כנטולה וכי חזר וגילוח לאו כלום

עבד ככנטולה דמיה: א"ל. אי אמרת גילוח אין כהן (ו) דדמי ליה
כמי שיש שיער ככהן דא: [הכי] קאמינא [אף על פי] שיער אין
כהן מלוא גילוח אין כהן. ומיהו דזיעבד שפיר דמי: **מתני'** נזיר
חוסף ומפספס. חוסף כמו חוסף עליו כל היום (דברים לג) לזון
מגדל וזע"ה פרי"ר: **מפספס.** שמשפיר שערו מן זון. אבל
לא (ט) במסרק: **גמ'** אהאן. לר"י דלמר דבר שאין ממכוין
אסור: **להשיר נימין מדולדלים.** מן הראש אבל עדיין ליה
עקרו לגמרי וכיון דמתכוין להשיר כי סורק במסרק הוה ליה
דבר שמתכוין ואסור: אי אמרת מפני המסרק טנן כלל כלל לא.

אמר מר רבוב' או ששיירו שתי שערות לא עשו ולא כלום וכו' זאת
אומרת דרובו ככולו דאורייתא. מדגלי רחמנא גבי נזיר
ציוס השביעי יגלחנו דלא אינטריק דכר כתיב וגילוח אלא לאשמועינן
דבעינן תגלחת מלוא שלמה שלא שיערה כלום: הכא הוה דבעי כולו

הא בעלמא רובו ככולו. אומר הר"ס
הדבעלמא קיימי מיהו פלח זקן אמרי
סוף פרק המזניע (שבת דף ק"ד): דלמלא
פי הוה מיעיב דמשמע פורמא:
מתקיף זה ר' יוסי בר' חנינא
האי בנייר טמא כתיב.
[דכתיב ציוס השביעי יגלחנו] דמשמע
כולו וזרייתא משמעמא אף בנייר
טהור עשה שתי שערות מעכבות:
מחבו עשה מעכבא. נפ' קמח
דמסרדין (דף ק"ו): אמר
מחבו עשה דמעכבא (א) היינו ר' יוסי בר'
חנינא והכל אשכחן מחבו על דכריו:
מכרי נזיר טמא [דביתך מנלן]
מנויר טהור י"ף (דבעתך)
וליתי נזיר טהור ויליף מנויר טמא
דשתי שערות מעכבות: **נזיר שגילה**
ושייר ב' שערות. וזאתה עשה לא
וגילוח יפה ואח"כ המזין לגלח שתי
שערות עד אשר (למנו שער) ראשו
וזכר וגילוח לאותן שתי שערות לבד
מי אמרין אותו תגלחת שתי שערות
לא כלום הוא (הואילן) וכשגילה ראשו
מלא שער: **נזיר שגילה והניח שתי**
שערות וגילה אחת ונשרה אחת. כלומר
השניה מהו מי אמרין כיון דלא גילח
שתי שערות לאו גילוח הוא ששתי
שערות אית כרו שיעור גילוח או דלמא
השתא מיהא לאו איכא שער כלל:
אמר (י"ד) רב אחא מדפתי לרבינא
גילוח שיערה בבעיא ליה
לרבא. בתימיה כלומר הא ודאי גילוח
הו כיון שזכר לגלח הו שיעור גילוח:
אימא נשרה אחת וגלח אחת.
שכנא? לגלח הו שיער ה"ג

רש"י מי אמרין השתא מיהא שיער
[אין כהן] א"ל גילוח אין כהן שיער
אין כהן א': **אי שיער אין כהן יש**
כאן גילוח ה"ק אע"פ ששיער אין כהן
מצות גילוח [אין] כהן. הואיל דבעלמא
ראשונה שיער ב' שערות ובעלמא
זאת לא היה רק שער א':
מתני' **נזיר חוסף ומפספס.** פרי"ר
זע"ה שיתוף ראשו
בנזר וזכרמה אף כי פעמים שמסור
שיער דבר שאין ממכוין הוא ומותר
לר' שמעון: ומפספס. שמדיל שערות
זו מזו אף כי פעמים שמשיר:
אבל לא סורק. בגמ' משמע דסתם
סורק ממכוין להסיר השער:
פרי"ר דכאמר בגמ'. [כל] אהסיר נימין
המדולדלות. שאין ממכוונות יפה ומוזין להנמק:
[מפני] שהיא משרת תנן. לא יחוף (א) אותו בזלמה* מין שמשרת
דמשרת: **נזיר** שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו
או א' תשתה אל תשתה. שהמרו בו על כל פעם ופעם שהוא שותה
חייב על כל אחת ואחת וכמו כן תגלחת וכן טומאה כדמפרש הואיל:
אמר
דמשמע לא יחוף בשום אדמה גירה שאינה משרת מפני שמשרת:
מקרא

התגלחת. או דלמא בפעם ראשונה לא גלח כיון דשייר ב' שערות והשתא נמי כיון דצמח שער ראשו לא מקרי גילוח
מה שגלח ב' שערות: וגלח א' ונשרה א' מהו מי אמרין כיון דלא גילח אלא א' לא קיים מצות גילוח. או דלמא כיון
דבשעה שחחיל לגלח היו לו ב' שערות קיים מצות גילוח: גלח שיערה שיערה מבני ליה. מלאת דפשיטא הוא היקום
מצות גילוח כיון דבתחלת התגלחת היה לו כרי גילוח: אלא אימא נשרה א' וגילוח א' מהו דכשבא לגלח לא היה בו
כרי שיעור גילוח: א"ל גילוח אין כאן שער אין כאן. אי שער אין כאן גילוח יש כאן. ה"ק אע"פ שאין כאן מצות
נזיר חוסף פרי"ר בלע"ז חוסף שערותיו בנזר ובאדמה. ואף אם הוא משיר שערות (דכך שערות) דבר שאין ממכוין הוה
שערות. ובמצא שלא קיים מצות גילוח דב' שערות מעכבות בו: צמח ראשו. מלאת דפשיטא הוא היקום
אוחן שערות חזרו וצמחו: וחזר וגלח אותן ב' שערות
שיעור גילוח הראשון
מי אמרין הרי גלח
כל שערותיו באלו ב'

כב א מ"י פ"ג מהל'
לית הלכה ו:
סב ב ג מ"י פ"ח מהל'
מירוב הל' ז ע"ש
בנימי:
סד ה מ"י פ"ה מהל'
מירוב הלכה די:
סה ו מ"י פ"ח מהל'
שבת הלכה ה סמל
לאין סה טו"ש"ע א"ח
סמין של ספ"ק א:
סז ז ח מ"י פ"ה מהל'
מירוב הלכה די:
סח ט מ"י שם הלכה י
סמל לאין נכח:
סח י מ"י שם הלכה י
סמל שם:
סז ט מ"י שם הלכה טו
ופ"ב מהל' אכל הל'
ד:

תורה אור השלם

1. וכו' נמות מת עליו
בפחת פתאם וטפא ראש
נזיר וגלח ראשו ביום
שקדוהו ביום השביעי
במדרו ו ט
יגלח:

נוסחת הר"ב

(א) למיכס ומכס (ב) דסל
אמר: (ג) את כל שער:
(ד) דכתיב: (ה) ללו:
(ו) מעיקרא: (ז) שפיר דמי:
(ח) שערה שיערה: (ט) טורק:

גליון הש"ס

הא בעלמא רובו
ככולו. עי' חולין דף י"ט
ע"ה וזה דף כ"ט ע"ה:
שם מכרי נזיר טמא
דביתך מנלן: דלמקן דף
סא ע"ה:

הנהגות התוספות

1. ז"ל שיעורו אמר. 2. ז"ל
דפלת משמע. 3. ז"ל שפיר
שערה. 4. ז"ל דבעת שעה.
5. ז"ל דשעת שעה. 6. ז"ל
מפרש. 7. ז"ל נימין.
8. ז"ל כזאת מן אדמה.

לעזי רש"י

פרי"ר [פרי"ר]. שפיר.

פ"ה הראש

מדגלי רחמנא גבי נזיר
ביום השביעי יגלחנו ולא
אינטריק דכר כתיב
וגלח את ראשו אלא
לאשמועינן דבעינן תגלחת
שלימה שלא ישייר כלום
הא בעלמא רובו ככולו.
האי בנייר טמא כתיב
האי יגלחנו דמשמע כולו
ומתיני קתני אף בנייר
טהור ב' שערות מעכבות:
נזיר שגילה ושייר ב'
שערות. ובמצא שלא קיים
מצות גילוח דב' שערות
מעכבות בו: צמח ראשו.
אוחן שערות חזרו וצמחו:
וחזר וגלח אותן ב' שערות
שיעור גילוח הראשון
מי אמרין הרי גלח
כל שערותיו באלו ב'

התגלחת. או דלמא בפעם ראשונה לא גלח כיון דשייר ב' שערות והשתא נמי כיון דצמח שער ראשו לא מקרי גילוח
מה שגלח ב' שערות: וגלח א' ונשרה א' מהו מי אמרין כיון דלא גילח אלא א' לא קיים מצות גילוח. או דלמא כיון
דבשעה שחחיל לגלח היו לו ב' שערות קיים מצות גילוח: גלח שיערה שיערה מבני ליה. מלאת דפשיטא הוא היקום
מצות גילוח כיון דבתחלת התגלחת היה לו כרי גילוח: אלא אימא נשרה א' וגילוח א' מהו דכשבא לגלח לא היה בו
כרי שיעור גילוח: א"ל גילוח אין כאן שער אין כאן. אי שער אין כאן גילוח יש כאן. ה"ק אע"פ שאין כאן מצות
נזיר חוסף פרי"ר בלע"ז חוסף שערותיו בנזר ובאדמה. ואף אם הוא משיר שערות (דכך שערות) דבר שאין ממכוין הוה
שערות. ובמצא שלא קיים מצות גילוח דב' שערות מעכבות בו: צמח ראשו. מלאת דפשיטא הוא היקום
אוחן שערות חזרו וצמחו: וחזר וגלח אותן ב' שערות
שיעור גילוח הראשון
מי אמרין הרי גלח
כל שערותיו באלו ב'